

REEL SEKTÖR VE ORTAK SORUNLAR

1

REEL SEKTÖR NEDİR?

Ulusal ekonomide tarım, sanayi ve hizmetler ana sektörlerine üretici ve tüketici konumundaki bireylerin tümünü temsil eden kesime “Reel Sektör” denir.

Bu kesim tarafından gerçekleştirilen tasarruflar finansal kesim tarafından toplanır ve tekrar reel kesime kullanılır.

REEL SEKTÖR VE FAİZ

Uygulanan mevcut ekonomik programımız enflasyonun düşürülmesi, borçların çevrilebilirliği ve büyümenin sağlanması konularında başarılı görünmektedir. Ancak bu başarılar reel faizlerin yüksek düzeyde kalması pahasına gerçekleşmektedir. Bu yüksek reel faizler nedeniyle yurtiçinden ve yurtdışından sağlanan sıcak para ise ciddi sorunlar oluşturmaktadır.

2006’teki yıllık büyümenin de %7’ler seviyesinde gerçekleşmesi beklenirken, reel faizden daha yüksek oranlarda kazanç elde edilmesi ekonomik dengeleri bozmaktadır. Bugün ekonominin lokomotifi olan reel sektör işletmelerinin yatırımlarının canlanması ve ekonomideki dengelerin yerli yerine oturtulabilmesi için reel faizlerin mutlak surette aşağılara çekilmesi zorunludur.

Reel sektörün kendisinden beklenen atılımı gerçekleştirebilmesi için engel teşkil eden en önemli sorun para ve maliye politikalarının koordinasyonsuzluğudur.

REEL SEKTÖRÜN TEMEL SORUNLARI

- Girdi ve üretim maliyetlerinin yüksekliği,
- Enerji maliyetlerinin yüksekliği,
- Enerji kalitesinin düşüklüğünün, üretim kayıplarına neden olması ve üretim maliyetini yükseltmesi,
- Enerji ve ulaşım altyapı yetersizliği; en ucuz nakliye yolu olan demiryolu taşımacılığının etkin olarak kullanılmaması,
- Yüksek kredi maliyetleri,
- KDV oranının yüksekliği,
- KDV iadelerinin işletmeler tarafından zamanında tahsil edilemeyişi,
- İstihdam üzerindeki vergi ve sosyal sigorta prim oranlarının yüksekliği,
- Düşük döviz kurunun, ihracatı olumsuz etkilemesi ve ithalatı cazip kılması,
- Çin, Hindistan, Rusya gibi Asya Ülkeleri ile Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri’nden yapılan ucuz, düşük kaliteli ithalatın neden olduğu haksız rekabet,
- Yatırımların gerçekleştirilmesine ilişkin yasal izinlerin alınma sürelerinin çok uzun olması ve bu konuda ilgili kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği,
- Büyüyen kayıdıışı sektör ve yarattığı haksız rekabet,
- Tarım ve hayvancılık sektöründeki daralma,
- Düşük işgücü verimliliği,
- Artan işgücü maliyetleri ve işçi sendikalarının aşırı ücret taleplerinde bulunmaları,
- İş Kanunu’nun esneklikle ilgili düzenlemelerinin uygulanmasındaki engeller,
- Kıdem ve ihbar tazminatları ile iş güvencesi tazminatının yüksekliği,
- Özürlü istihdam zorunluluğunun, çalışma koşulları ağır olan sektörlerde sorun yaratması,
- Eğitimli işgücü teminindeki güçlük,
- Mesleki eğitim kurumlarında eğitim kalitesinin yetersizliği,
- İşgücü niteliklerini belirleyen mesleki sertifikasyon sisteminin olmayışı.

GENEL ORTAK SORUNLAR

Sektörel derneklerden alınan değerlendirmelerde sektör bazında sorunlar ve çözüm önerilerine ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Bu sorunlar incelendiğinde bazı ortak sorunlar ön plana çıkmaktadır. Genel olarak reel sektörün sorunları olarak da ele alınabilecek bu sorunlar, temelde yapısal ve konjonktürel sorunlar olarak iki gruba ayırmak mümkün görünmektedir. İçinde bulunulan dönemin taşıdığı özellikler neticesinde reel sektörün ana sorunları olarak bazı dönemlerde konjonktürel sorunlar plana çıkarken kimi dönemlerde de yapısal sorunlar belirginleşmektedir. Yapısal sorunları ve konjonktürel sorunları daha da derinleştirebilmek açısından birlikte düşünmek büyük önem arz etmektedir. Değerlendirmeler ışığında belirlenen ortak sorunlar şunlardır:

- ❖ Yaşanan krizler nedeni ile büyük ölçekte talep daralması oluşmuştur. Ayrıca, finansal sistemin aksaması sebebi ile kurdan sağlanan rekabet avantajı istenen ölçüde değerlendirilememektedir.
- ❖ Mali krizler sonucunda bankacılık sektöründe ortaya çıkan güven sorunu nedeni ile kredi olanaklarının ciddi ölçüde daralması, akreditif, teminat mektubu ve benzeri bankacılık hizmetlerinin durma noktasına gelmesi ekonominin bütününe etkilediği gibi imalat sanayiinde faaliyet gösteren firmaları olumsuz yönde etkilemeye devam etmektedir.
- ❖ Yaşanan kriz sonrası kurun serbest dalgalanmaya bırakılması TL'nin hızlı değer kaybı sonucunu getirmiş, oluşan belirsizlik ortamı nedeniyle fiyat belirsizlikleri, tahsilat sorunları ve ithal ara malı kullanan sektörlerde yüksek maliyet artışları ve ikmal sorunları ortaya çıkmıştır.
- ❖ Uygulanmakta olan kur çıpasına dayalı ekonomik istikrar programının hedefleri ile tutarlı olarak bağlanan uzun dönemli kontratların yerine getirilmesinde önemli sorunlar oluşmuştur. Yaygın bir biçimde kontrat iptalleri ve ödeme problemleri yaşanmıştır. Bu durumun reel sektör temsilcileri ile yapılan temaslarda halen sürdüğü beyan edilmektedir.
- ❖ Ortak olan diğer sorunlar ise ihracatta KDV geri ödeme süresinin uzunluğu, genel olarak teşvik ihtiyacı, maliyeti yükseltip rekabet gücünü düşüren yüksek vergi oranları ve ithal mallara karşı koruma ve haksız rekabeti önleme düzenlemelerindeki eksiklikler ve gecikmeler olarak sayılabilir.